

Čís. 8647.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 28. března 1928, čís. 44 sb. z. a n.).

Do usnesení rekursního soudu o svolení k výpovědi jest podle § 4 (5) zák. nepřipustným dovolací rekurs, ať jest napadené usnesení obsahu jakéhokoliv.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1929, R I 9/29.)

Soud první stolice odmítl pro tentokráte návrh na soudní svolení k výpovědi jako nepřipustný, an týž výpovědní návrh tímž termínem výpovědním byl již zamítnut. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Dovolací rekurs rekursní soud odmítl jako nepřipustný vzhledem k § 4 (5) zák. čís. 44/1928.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení.

Důvody:

Marně poukazuje stěžovatelka na předpis § 16 nesp. ř., by odůvodnila přípustnost dovolací stížnosti do usnesení rekursního soudu v řízení výpovědním podle zákona o ochraně nájemníků. Tento zákon má v § 4 (5) zvláštní předpis o opravných prostředcích, takže tu neplatí všeobecný předpis § 16 nesp. ř. Podle § 4 (5) zákona ze dne 28. března 1928, čís. 44 sb. z. a n., lze do usnesení prvního soudu podati stížnost ke sborovému soudu první stolice a jest jiný opravný prostředek vyloučen. Zákon nerozeznává (jak se stěžovatelka snaží dovoditi), zda první soud rozhodl o návrhu na svolení k výpovědi věcně (buď že ji připustil nebo nepřipustil), či zda návrh odmítl, neboť usnesení, zmíněné v § 4 (5) má na mysli rozhodnutí o návrhu podle § 4 (1), ať bylo obsahu jakéhokoliv. Nejvyšší soud vyslovil již opětovně, že úmyslem zákona jest, by rekursní soud rozhodl s konečnou platností a by pořad soudních stolic skončil ve stoličce druhé (srov. na př. rozh. čís. 2395, kde byl dovolací rekurs odmítnut prvním soudem, čís. 3837, kde byl dovolací rekurs odmítnut rekursním soudem, též čís. 5575 a j.).

Stížnosti jest sice přisvědčiti, že v mimosporném řízení mají nižší soudy předložiti opravné prostředky i tehdy, když je pokládají za nepřipustné, protože § 14 druhý odstavec nesp. říz. nařizuje odmítnutí dovolacího rekursu soudem první stolice jen ve příčině útrat, nebo znaleckých poplatků a protože § 4 (5) zák. o ochr. náj. nemá předpisu, že by již první soud měl stížnost odmítnouti (srv. rozh. čís. 6638 sb. n. s.).

Čís. 8648.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Člen družstva jest oprávněn domáhati se na družstvu, by bylo uznáno povinným předložiti mu roční bilanci.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1929, R II 400/28.)

Procesní soud první stolice zamítl žalobu člena družstva proti družstvu: 1. pokud se domáhala předložení bilance od roku 1915 do roku 1925 a vykonání přísahy, že dotyčné údaje jsou správné a úplné, vůbec, 2. pokud se domáhala, by žalované družstvo bylo uznáno povinným vydati žalobci vše, co mu dluhuje z jeho právního poměru jako bývalého člena a dílovedoucího, pro tentokráte. O d v o l a c í s o u d k žalobcovu odvolání zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkáje pravomoci, znovu rozhodl. D ů v o d y: Žalobce podává žalobu prvního druhu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s., kde stačí důkaz, že žalovaná strana je podle občanského práva povinna udati jmění a dluhy, odvolává se jednak na své členství, jednak na svůj služební poměr jako správce podniku. Právo člena společenstva na tato udání upravuje § 33 první odstavec zákona o spol. čís. 70/1873 ř. zák., podle něhož jest představenstvo povinno členu na požádání a na jeho útraty vydati opis schváleného závěrečného účtu a bilance, z čehož plyne, že družstvo jest povinno sdělit s ním stav jmění a dluhů. Ani vystoupivšímu neb vyloučenému členu nelze zásadně toto právo upřít, ač ustanovení § 35 mluví jen o společnících, nikoliv o vystoupivších a vyloučených členech (ausgeschiedene Genossenschafter» § 5 téhož zák. čís. 4). Neboť nelze uznati, že zákon chtěl vyřazené členy vyloučiti z práva v § 35 uvedeného, pokud se vztahuje na dobu jich členství. Důvodem, proč zákon uznává nárok členů na vydání opisu závěrečného účtu a bilance, jest majetkoprávní zájem jednotlivých společníků, kteří mají nárok na zisk (§ 5 čís. 6) po dobu svého členství. Tento nárok neuhasíná pozbytím členství, nýbrž stává se jen časově omezeným. Právě-li § 79 druhý odstavec cit. zák. a s ním souhlasně § 7 stanov, že vystoupivší nebo vyloučený člen nemá nároku na rezervní fond a jinaké jmění společenstva, nemíní ho tím zbaviti nároku na zisk za dobu členství; to plyne jednak z toho, že zisk není jměním společenstva (jen podíly jsou jeho jměním), jednak z § 79 první odstavec cit. zák., kde přiznává zákon bývalému členu nárok na vyplacení nejen společenského podílu, nýbrž i jiných pohledávek) (»Guthaben«), plynoucích ze společenského poměru. Má-li tedy vystoupivší nebo vyloučený člen společenstva ještě majetkoprávní zájem na majetkových poměrech společenstva, nelze mu upřít nárok na předložení bilance za dobu jeho členství. Byl-li žalobce členem v době od roku 1915 do 1924, pak musí mu představenstvo schválenou bilanci za tuto dobu předložiti a nelze míti za to, že splnilo tuto povinnost tím, že za sporu žádané listiny předložilo, neboť listiny patří ke spisům, musí při nich zůstat (§ 287 čtvrtý odstavec a 290 j. ř.) a mohou býti vydány straně, která je předložila. Tím poskytlo žalobci jen možnost do bilancí nahlédnouti (§ 298 c. ř. s.), kteréžto právo členům a bývalým členům přísluší kromě nároku na pořízení opisu bilance. První soud, vycházej z jiného právního názoru, nezabýval se otázkou žalobcova členství a bylo proto rozhodnouti, jak se stalo (§§ 496 čís. 2, 499 a 527 druhý odstavec c. ř. s.). Naproti tomu nelze souhlasiti s odvolatelem, že jeho právo na předložení bilance lze odvozovati z jeho služebního poměru, ať již byl obchodním pomocníkem podle zák. o obchod. pom. čís. 20/

1910 ř. zák. anebo jen technickým správcem nepodléhajícím tomuto zákonu. Neboť prvý soud vyřkl, že podle zákona o obch. pom. nepřisluší žalobci nárok na předložení bilance, a odvolatel tento názor nenapadá, nýbrž namítá jen, že žalobce byl jen technickým správcem nepodléhajícím zákonu o obchod. pomocnících. Jest proto hleděti k předpisům, upravujícím služební poměr technického správce a jeho práva z toho plynoucí. Žalobcovo služné pozůstávalo z 10% čistého zisku společenstva. Přesto nelze ho považovati za společníka ve smyslu § 1175 obč. zák., poněvadž žalobce ve funkci technického správce nebyl súčasťněn i na ztrátě a nemá proto nároku na súčtování podle § 1151 obč. zák. Jeho poměr lze proto posuzovati jen podle všeobecných předpisů o služební smlouvě § 1151 a násl. obč. zák., neb živnostenského řádu a tyto nemají ustanovení, že zaměstnavatel jest povinen předložiti zaměstnanci obchodní bilanci. Spočívá proto nárok žalobcův na vydání opisu bilance jen na ustanovení § 35 zákona o společenstvech. Souhlasiti je s rozsudkem, pokud zamítl žádost o složení vyjevovací přísahy. Nikoliv snad proto, jak míní prvý soud, že se ustanovení čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. o přísaze vztahuje jen na osoby fysické, nikoliv na společenské útvary, a že nynější členové představenstva nemohou věděti, co se za doby jiných členů představenstva sběhlo. Neboť dočasné představenstvo představuje družstvo (§ 18 zmín. zák.) a jest povinno podle § 22 skládati jménem družstva přísahy. Nýbrž proto, že, jak prvý soud zjistil a zjištění to nebylo napadeno (§ 498 c. ř. s.), žalobce ve zmíněné době byl nejen technickým správcem, nýbrž vedl i obchodní stránku družstva a zejména knihy téměř samojediný a je mu proto hospodaření z vlastní zkušenosti úplně známým. Účelem vyjevovací přísahy podle čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s. jest zjednati si počklad pro uplatňování dosud neznámých soukromoprávních nároků a může se oprávněný proto jen tehdy domáhati přísežného vyjvení jmění, nemá-li jiného prostředku k vypátrání pravého stavu věci. Přísaha zůstává nejzazším prostředkem, k níž lze přikročiti jen tehdy, když není jiného průkazního prostředku. Zná-li žalobce pravý stav věci, jest zbytečno nutiti členy představenstva k vyjevovací přísaze, kteří stejně mohou potvrditi jen to, že je v opisech konečného účtu a bilance správně opsáno to, co sám žalobce do obchodních knih zapsal. Žalobce má možnost na základě opisu konečného účtu a bilance žalovat, buď určovací žalobou (jsou-li tu podmínky § 228 c. ř. s.) na zjištění právního poměru vyplývajícího podle správného účtu neb o zaplacení toho, oč nesprávným a skutkovému stavu neodpovídajícím konečným účtem a bilancí byl zkrácen. Výhrada požadovati určité plnění zmíněné v odst. 3 čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. jest jen důsledkem povinnosti žalované k složení vyjevovací přísahy a odpadla-li tato povinnost, odpadá důsledně i ona výhrada.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalobce domáhá se žalobou, by žalované družstvo bylo uznáno povinným jednak předložiti mu roční bilance od roku 1915 až do roku

1925, jednak vykonati přísahu o tom, že její údaje jsou správné a úplné. Žalobce nežaluje po rozumu čl. XLII uv. z. k c. ř. s., by bylo družstvo přidrženo k tomu, by, předložíc seznam jmění nebo dluhů, udalo, co jest mu známo o tomto jmění, o těchto dluhích, neb o jeho zamlčení, neb zatajení a by vykonalo přísahu, že jeho údaje jsou správné a úplné. Ze žaloby nelze vyčísti, že první věta prosby jest závislou na větě druhé a že ji nutno zamítnouti, bude-li zamítnuta její druhá věta. Nutno proto posuzovati odděleně a samostatně oprávněnost jedné každé věty žalobní prosby, jak učinil odvolací soud. Žalobce v žalobě nezdůrazňuje, ba ani se nezmiňuje o tom, že žaluje jen na základě čl. XLII uv. z. k c. ř. s. a dlužno proto uvažovati, zda žalobci, an jeho nárok podle čl. XLII uv. zák. k c. ř. s. odvolacím soudem nebyl uznán za oprávněný, přísluší nárok ten podle jiného zákonného ustanovení. Právem proto odvolací soud zkoumal, zda přísluší žalobci nárok ten podle § 35 zák. o výrobních a hospodářských společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., předpokládajíc ovšem, že žalobce byl členem žalovaného družstva. Poněvadž § 35 cit. zák. přiznává členu družstva naprosto a bez podmínky právo žádati na předsednictvu družstva opis schválených účetních uzávěrek a bilancí proti náhradě výloh, opatřených po případě i podpisem představenstva, uznal odvolací soud správně, že nárok ten příslušel i žalobci, byl-li členem žalovaného družstva. Další právní názor odvolacího soudu, že žalobci nárok ten přísluší i nyní a proti družstvu, ačkoliv byl mezitím z družstva vyloučen, není rekusem napaden. Právem má dále odvolací soud za to, že onen nárok žalobcův není závislým na jeho domnělém nároku, by představenstvo přísežně stvrdilo správnost a úplnost bilančních údajů, neboť § 35 cit. zák. podmínky té nečiní. Rovněž jest lhostejno, zda žalobce svým zástupcem ujednal se zástupcem žalovaného družstva rozsah nároků a požadavků, jež měl žalobce od družstva žalobou uplatňovati, neboť znalost požadovaných bilancí jest předpokladem uplatňování nároku zmíněného v dopisech zástupce žalovaného ze dne 23. a 24. ledna 1925. Z dopisů těch nelze logicky usuzovati, že se žalobce onou úmluvou vzdal práva poskytnutého mu § 35 cit. zák. Poněvadž pak první soud nezjistil, zda žalobce byl členem žalovaného družstva, ač to bylo popřeno, zrušil právem soud odvolací rozsudek prvního soudu nařídív doplnění řízení ve směru naznačeném podle § 496 čís. 2 c. ř. s.

Čís. 8649.

Jde o povolání za dědice, nikoliv o odkaz, ustanovili-li manželé ve společné závěti, již se povolali za universální dědice, že, bude-li tu při smrti přeživšího manžela ještě nějaké jmění po srážce odkazu, má z něho třetina připadnouti příbuzným předemřelého manžela. Příbuznými jsou tu příbuzní podle řádu o zákonné dědické posloupnosti. Řešiti ryze právní otázku, zda jde o povolání za dědice, či o odkaz náleží soudu pozůstalostnímu.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1929, R II 10/29.)